

Rollespil 1: Integration og kulturmøder

Elev i 1. g	Syrisk flygtning
Du er på besøg på et asylcenter for syriske flygtninge og skal interviewe en syrisk flygtning om, hvilke kulturelle udfordringer hun oplever ved at komme til Danmark. Du skal lave en kort præsentation af formålet med interviewet, og hvordan interviewet skal forløbe, så din interviewperson føler sig godt tilpas.	Du præsenterer dig selv, men ganske kort. Du er syrisk flygtning på et asylcenter, og har sagt ja til at lade dig interviewe. Du lytter.
Du synes, at interviewet er vanskeligt, fordi den syriske flygtning taler dårligt engelsk (og du er ikke vant til selv at tale så meget engelsk). Du er også bange for at spørge til nogle områder, som kan være følsomme. Du kunne for eksempel spørge til: <ul style="list-style-type: none">• Gode/dårlige oplevelser med integration• Hvad er god integration for dig?• Syn på religiøse symboler, demokrati, ytringsfrihed, politisk deltagelse.	Du forholder dig på forhånd kritisk til eleven, som du ikke kan forestille dig har forståelse for din situation. Du forholder dig derfor meget afventende og svarer til at begynde med kun kort på spørgsmålene. Du bløder op undervejs i interviewet og svarer mere fyldstgørende.
Du har gennemført dit interview og skal nu opsummere interviewet for din interviewperson, og sige pænt tak for interviewet.	Du lytter.

Rollespil 2: Socialisation og forbrug

Elev i 1. g	Farmor til elev i 1. g
Du skal lave et interview med din farmor om hendes opvækst. Du har travlt, fordi du skal til fodbold, men skal lige nå at lave et kvarters interview. Derfor vil du gerne hurtigt have svar på dine spørgsmål. Du synes ikke, at opgaven er så interessant, og kan ikke rigtig se, hvilken relevans din farmors opvækst har for dig. Du bruger mange begreber fra undervisningen, for eksempel primær og sekundær socialisation, dobbelt socialisation, det senmoderne samfund, øget refleksivitet og ekspertsystemer.	Dit barnebarn skal interviewe dig om din opvækst. Du har glædet dig meget til at lave interviewet, fordi du synes, at I snakker alt for lidt sammen til daglig. Derfor snakker du også længe. Du har fundet en masse billeder frem fra din opvækst, som du vil vise dit barnebarn. Du har svært ved at holde fokus på spørgsmålene, og snakker indimellem om alt muligt andet. Du forstår ikke begreber som „dobbelt socialisering“.

Opgaver

1. Prøv rollespillet trin for trin i en gruppe a 4-5 personer.
2. Reflektér i gruppen over, hvad der gik godt og mindre godt i interviewet. Hvad ville I gøre anderledes i en interviewsituation en anden gang? Hvad skal man huske, før man går i gang med et interview?
3. Udarbejd jeres egne retningslinjer for, hvad der kendetegner et godt interview. Er der sammenfald med beskrivelserne ovenfor?

5.4 Hvordan efterbehandler man sine data?

Når du har gennemført dine interviews, starter selve analysearbejdet. Det er vigtigt at afsætte tilstrækkelig tid til at analysere materialet, så du ikke bruger al tiden på at formulere spørgsmål og lave interviews.

I det følgende afsnit præsenteres, hvordan du kan gribe analysen af dine interviews an. Analysestrategien kan som tidligere nævnt også bruges på andres interviews, eller for eksempel interviews bragt i artikler eller tekster.

Først skal interviewene transskriberes, det vil sige, at det skal skrives ned ord for ord. Man lytter typisk til interviewet og skriver ned undervejs. Derefter skal interviewene kategoriseres ved hjælp af en kodning, og til sidst skal analysen samles i et display.

Transskribering af interviews

Når du har gennemført et eller flere interviews, skal du overveje, hvor meget der skal skrives ud, det vil sige transskriberes. Det tager lang tid at transskribere et interview. Der findes ikke et entydigt svar på, hvor meget der skal transskriberes. Det afhænger nemlig af, hvilken type analyse du vil lave. Her er en tommelfingerregel:

- Transskribér kun udvalgte dele af interviewet, hvis du udelukkende skal bruge *bestemte oplysninger* fra interviewet.
- Transskribér hele interviewet, hvis du skal lave en undersøgelse, hvor du skal i *dybden* med alle aspekter af interviewpersonens holdninger og livssyn. Det er særlig vigtigt, hvis du skal lave en diskursanalyse, hvor alle sproglige nuancer skal med.

En stor fordel ved det ellers kedsommelige arbejde med at transskribere er, at du lærer dine interviews godt at kende, og dermed har lettere ved at analysere og kode dem efterfølgende – det er næste skridt i bearbejdningen af materialet.

Kodning

Kodning er en måde at analysere sine tekster på. Når man koder sin tekst, så knytter man udvalgte *kategorier* til dele af teksten. Det kunne for eksempel være et begreb eller en teoretisk variabel. Det svarer faktisk til, at du laver en *omvendt operationalisering*: Tidligere gik du fra teori og oversatte det til hverdagsprog – nu går du fra hverdagsprog og oversætter det til teoretiske koder.

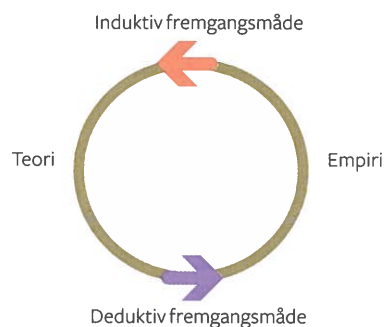
Kodningen gør det muligt til sidst at samle koderne og derved få et analytisk overblik. Du kan vælge at lave enten en *lukket* eller en *åben* kodning af dine tekster.

- Hvis du benytter en **deduktiv** tilgang, det vil sige, at du har en teori, som du tester på den virkelige verden (empirien), så skal du benytte en *lukket* kodning.
- Hvis du derimod arbejder **induktivt**, så skal du bruge en *åben* kodning.

Deduktiv: Betyder, at man tager udgangspunkt i en teori og på baggrund af den tager ud i verden og laver empiriske undersøgelser, hvor man afprøver om teorien holder stik.

Induktiv: Betyder, at man tager udgangspunkt i empirien (virkeligheden) og på baggrund af den udvikler en teori eller et nyt begreb til at forklare virkeligheden.

Figur 5.10. Induktiv eller deduktiv fremgangsmåde

Du vil formentlig oftest bruge en lukket kodning, da en åben kodning kræver mere tid til at bearbejde materialet, end man typisk har som gymnasieelev. I praksis vil man kunne gøre begge dele samtidig – du kan godt opdage noget nyt, selv om du laver en lukket kodning.

Lukket kodning – teoretisk set

Før du kan lave kodningen, skal du først *definere de koder*, som du skal kode efter. Hvis du har operationaliseret din spørgeguide som i afsnit 5.2, så har du faktisk allerede defineret koderne.

Det er vigtigt, at koderne er klart og præcist formuleret. Det sikrer nemlig, at du undersøger det, som du ønsker at måle. Det handler om undersøgelsens validitet.

Kodelisten skal vedlægges din undersøgelse som et bilag, så det er tydeligt, hvilke koder du har brugt, og hvordan de er defineret. Du skal ikke arbejde med for mange koder – start med tre-fire koder. Desuden skal du bruge *underkoder*, der er mindre abstrakte koder, der er knyttet til en hovedkode. Se eksempel på hoved- og underkoder i næste afsnit.

Lukket kodning – sådan gør du

Nedenfor kan du se et uddrag af et interview, som er transskriberet. Interviewet er det samme, som vi tidligere udviklede en spørgeguide til, så du vil kunne genkende spørgsmålene. Her er vist en kodning i tre kategorier, der er lette at adskille. Hver kategori kodes i sin egen farve.

Virkeligheden er ikke altid så enkel, at den kan kodes i tre kategorier. Måske lapper nogle af dine kategorier over hinanden. Måske kan et afsnit ikke entydigt placeres under én kode (farve). I så fald må du enten placere tekststykket under to farver eller overveje, om du har formuleret dine koder for bredt. Det vil sige, at man groft sagt kan putte for meget ind under hver kode.

Med hensyn til brug af hoved- og underkoder, så kan du enten opstille dem skematisk eller tegne et kodetræ. Et *kodetræ* er en grafisk fremstilling af de hoved- og underkoder, du har brugt. Se eksemplerne nedenfor.

I figur 5.11 er *hovedkoderne* „kulturel kapital“, „værdipolitisk holdning til flygtninge“ og „syn på integration“. *Underkoderne* for „kulturel kapital“ er „meget kulturel kapital“, „mellem kulturel kapital“ og „mindre kulturel kapital“. Hvordan hver enkelt defineres, det vil sige hvornår har man meget eller lidt kulturel kapital, er selvfølgelig vigtigt at afklare, før kodningen starter.

Ved hovedkoden „værdipolitisk holdning til flygtninge“ er underkoderne „venstreorienteret“, „moderat“ og „højreorienteret“.

Til hovedkoden „syn på integration“ hører underkoderne „pluralistisk“, „assimilering“ og „segregation“. Et skema med koder og et kodedetræ ser ud som illustreret nedenfor og skal vedlægges din opgave.

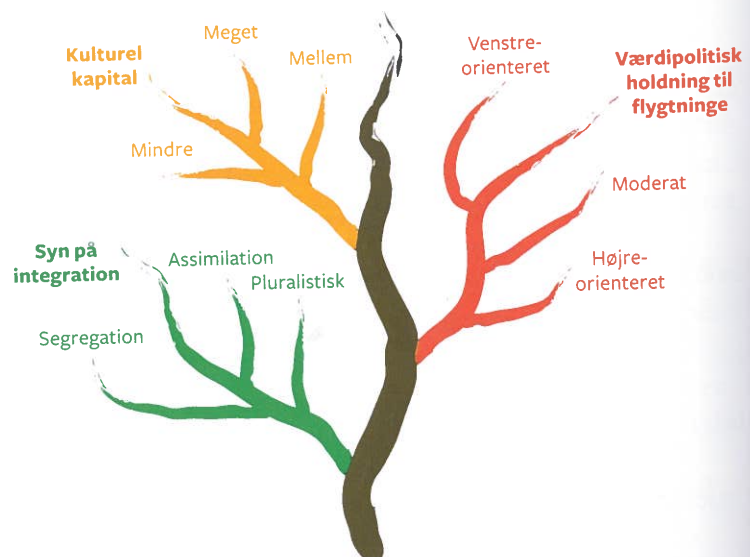
Figur 5.11. Eksempel på hoved- og underkoder

Farve	Hovedkode	Underkoder	Definition
Gul	Kulturel kapital	„meget kulturel kapital“, „mellem kulturel kapital“ og „mindre kulturel kapital“.	Afgøres af uddannelseslængde, og smag i for eksempel nyhedsmedier.
Rød	Værdipolitisk holdning til flygtninge	„venstreorienteret“, „moderat“ og „højreorienteret“.	Vestreorienteret ønsker at hjælpe flere flygtninge, og højreorienteret ønsker stramninger for asylansøgere. Moderat er midt mellem.
Grøn	Syn på integration	„pluralistisk“, „assimilering“ og „segregation“.	Pluralistisk ønsker, at etniske mindretal skal blive en del af danskerne, men med ret til at bevare egne kulturelle kendetegn. Assimilering ønsker en fuldstændig tilpasning til Danmark, og segregation ønsker, at danskere og minoriteter skal leve adskilt.

Note: Frit efter Jakobsen, Mads Leth Feldsager (2012): *Kvalitativ analyse: Kodning i: Metoder i statskundskab*, 2. udgave, Hans Reitzels Forlag s. 184.

Nu vil vi vise, hvordan man koder interviewet. Da der er tale om et semistruktureret interview, så blev der stillet uddybende spørgsmål undervejs i interviewet i forhold til den oprindelige spørgeguide. Interviewpersonen er anonymiseret. For hvert tekststykke overvejes, om det passer ind i én af de tre hovedkoder. Hvis det gør, så markeres det i den farve, der passer til hovedkoden defineret i kodelisten.

Figur 5.12. Et grafisk kodedetræ

Transskriberet og farvekodet interview

Interview maj 2015

- VP: Tak, fordi du gerne vil være med i det her interview. Vi skal bruge det til at lave eksempler for eleverne i forhold til, hvordan man arbejder med kvalitativ metode i samfundsfag. Temaet er danskernes holdning til indvandrere og flygtninge, indvandrere dækker over begge dele i dette interview. Og som første spørgsmål vil jeg gerne bede dig om at fortælle lidt om dig selv, din uddannelse og dit erhverv.
- XX: Jeg hedder XX, jeg er XX år gammel og har en kandidat, akademisk uddannelse i samfundsfag og historie fra Aalborg Universitet, (...) og sidenhen har jeg undervist i samfundsfag og historie på XX gymnasium (interviewpersonen er anonymiseret)
- VP: Hvordan vil du beskrive en god integration af indvandrere?
- XX: En god integration af indvandrere er vel, at ... de indgår på lige fod i samfundet, men har plads til at bevare deres religion og deres sådan kulturelle forskelle. Dog mener jeg personligt, at der er nogle ting, som man ikke skal gå på kompromis med, for eksempel flerkoneri og kvindeundertrykkelse, der kan man ikke gemme sig bag at sige, at det er min religion. Men god integration er, når man kan sige, at de har samme adgang til arbejdsmarkedet som danskerne eller original-danskerne, god integration er, at man ikke ser dem som værende anderledes, men ser dem som en naturlig del af dagligdagen.
- VP: Hvad med religiøse symboler, for eksempel tørklæder og kors?
- XX: Det er lige meget, det generer ikke mig. Men ligesom jeg bliver generet af Jehovas Vidner og Pinsekirken, hvis de prøver at komme og overbevise mig i dagligdagen, på samme måde vil jeg også blive generet, hvis der var nogen, der forsøgte at pådutte mig, at jeg skulle leve efter deres regler eller leve efter nogle religiøse regler, som jeg ikke tror på. (...)
- VP: Men så vender vi lidt hen imod den politiske situation med flygtninge på verdensplan. Hvordan opfatter du den aktuelle flygtningesituation, nu da der er ekstremt mange flygtninge i verden lige nu og de mange bådflygtninge i Middelhavet? Hvordan ser du hele den situation?
- XX: Jamen, jeg synes, at det er forfærdeligt, forskrækkeligt, og jeg synes personligt, at Danmark spiller en kyllingerolle, man lader de andre tage det og gemmer sig bag ... man byder sig ikke til, når der skal løses et problem i fællesskab. Man vil gerne sende F-16-fly ned og bombe og lave aktivistisk udenrigspolitik, men når det handler om mennesker i nød, så vil man ikke være med sammen med resten af EU om at løse de konflikter og de tragedier. Man har et problem med bådflygtninge, et kæmpe problem med bådflygtninge, og der er nogle flygtninge, der skal fordeles, og Italien og Grækenland skal selvfølgelig aflastes af rige lande i nord. Det er kun rimeligt, at man for eksempel lod EU varetage den drift. Omvendt kan man sige, at der er også et problem med årsagerne til flygtningene, og det er jo et stort problem med ulighed i verden og mangel på styring og retssamfund, der er dækkende.

ge“ er under-
eret“.
erne „plurali-
der og et kode-
n opgave.

og smagi for

de flere flygtninge,
nninger for asyl-
em.

indretal skal blive
et til at bevare egne
ing ønsker en fuld-
, og segregation øn-
er skal leve adskilt.

r tale om et se-
e spørgsmål un-
eguide. Inter-
overvejes, om
så markeres det i
sten.

Værdipolitisk
holdning til
flygtninge

Moderat

Højre-
orienteret

- VP: Hvad synes du helt konkret, at EU skal gøre, og hvad synes du, at Danmark skal gøre?
- XX: Helt konkret så synes jeg, at EU skal ... jeg læste den nye plan, hvor man laver en EU-forde-
deling, som bygger på landenes BNP for eksempel og siger, at de rige lande skal selvføl-
gelig tage en større del af de flygtninge, der er. Og så få EU til at hjælpe seriøst med
ulandsbistand og genopbygning af Libyen og undgå, at de her flygtningestrømme kom-
mer, men det er jo sådan noget grundlæggende om, at man skal have en mere retfær-
dig verden og en mere retfærdig landbrugspolitik, sådan så de kan eksportere, og så-
dan så de har grundlag for at blive i de lande i stedet for at flygte. Man kan sige, at Dan-
mark gør meget i forhold til ulandsbistand, det er et emne, hvor man gerne vil give lidt
mere. Men jeg mener helt klart, at Danmark skal gå med i EU, altså fuldtønet ... (...)
- VP: Mener du, at en stigende indvandring sætter Danmark under pres? Inklusive flygtninge,
hvis der kommer flere hertil.
- XX: Kun i det omfang, at vi ikke får integreret dem ordentligt. På den ene side står vi og
mangler arbejdskraft, vi har masser af østeuropæisk arbejdskraft, der kommer herop
og arbejder tre måneder og bor billigt, og tager hjem igen. Og samtidig så har vi jo man-
ge flygtninge og indvandrere, som kommer op, men som får at vide, at – i hvert fald
flygtninge – som får at vide, at de ikke må arbejde.* Der er veluddannede, der er mure-
re, der er tømrere blandt flygtningene. Jeg mødte selv en her på skolen, og han var ved
at blive idiot, fordi han ikke kunne arbejde. Jeg mener, lad os dog hellere bruge dem
ude i de virksomheder, som efter sigende mangler både lærlinge og ansatte til at tage
det arbejde, fordi de kan jo godt arbejde. Alle undersøgelser viser jo, at hvis man først
er ude af arbejdsmarkedet i tre år eller bare to år, så mister man evnen. Man er kun
presset i det omfang, man italesætter det som værende et pres (på Danmark, VP) (...)
- VP: Jeg stopper den her, tak for dine svar.

* Det kodede kan placeres i både rød og grøn kategori.

Dermed er teksten kodet, og inddelt i relevante kategorier. Interviewet her er forholdsvis simpelt at kode i de tre hovedkategorier (farver). Du kan sagtens opleve, at dit interview er vanskeligere at kode. Selve arbejdet med underkoderne gemmer vi til næste afsnit om display.

Åben kodning

Hvis du arbejder induktivt, så skal du gøre brug af åben kodning. Det kræver samtidig, at du har arbejdet med åbne spørgsmål og et ustruktureret interview. På den måde har interviewpersonen haft mulighed for at beskrive sin opfattelse af verden uden at blive underlagt dine forventninger til undersøgelsens resultater.

I den lukkede kodning vil start- og slutkodelisten være den samme. Det er den derimod ikke ved åben kodning, der vil startkodelisten nem-

lig være tom, og du skal udvikle de relevante kategorier undervejs på baggrund af materialet.

Ofte vil man kode materialet igen, når man har udviklet sine kategorier efter de første bearbejdnings af materialet. Den liste, der bruges ved den sidste kodning, kaldes slutkodelisten, og skal lægges ved undersøgelsen som et bilag.

Selv om du arbejder induktivt, så skal kodningen stadig styres af problemformuleringen. Det er derfor vigtigt, at du begrundet, hvordan du har udviklet koderne. Skriv derfor noter undervejs. Ligesom med lukket kodning skal du ikke lave så mange koder, at du mister overblikket.

Opgaver: Kodning

1. Redegør med dine egne ord for, hvordan man koder et interview. Inddrag forklaring af kodeliste, hovedkoder og underkoder, samt hvad der menes med en 'omvendt operationalisering'.
2. Diskutér fordele og ulemper ved at lave en lukket og åben kodning.
3. Gennemgå interviewet ovenfor ud fra kodelisten. Er du enig i alle kodningerne undervejs? Hvorfor/hvorfor ikke?
4. Diskutér, i hvilken grad det er et videnskabeligt problem, at I eventuelt er uenige om nogle af kodningerne undervejs, og hvordan man i givet fald kan løse problemet.

Display – teoretisk set

Display: Kan bruges til at sikre systematik i den kvalitative undersøgelse, og at du konkluderer på selve dine interviews eller observationer og ikke på forhåndsforventninger.

Display ligger i forlængelse af kodningen af data, og er en måde at samle og give overblik over en stor mængde kvalitative data. Displayet sikrer, at det er tydeligt for andre, hvordan du er nået frem til din konklusion. Et display samler således op, så både du og dine læsere ved, hvad der er det vigtigste i undersøgelsen.

Et display skal udvikles på baggrund af undersøgelsesspørgsmålet, og opstilles efter tre regler:

1. **Autenticitet:** Man skal kunne følge de data, der står i displayet tilbage til for eksempel det interview, som data kommer fra. Det betyder, at de citater eller observationer, som du sætter ind i displayet, skal stamme fra din transskription af interviewet. Dermed sikrer du, at analysen er baseret på materialet og ikke dine egne forhåndsforventninger.
2. **Inklusion:** Alt data, det vil sige tekst fra interviewet, i hver kategori skal inkluderes. Det sikrer, at eventuelle afvigelser kan opdages, og at der er grundlag for en analytisk konklusion på baggrund af hele